

A közoktatás információs bázisának kialakítására szerveződött alkuratorium működése

5. alprojekt

A PSZM Projekt legkésőbb szerveződött alkuratoriuma 1992. júliusában alakult meg. Feladata - a bevezetőben már említett KFA-val történt programcsere következtében - a közoktatás információs bázisa kiépítésének megkezdése volt. Az első négy alprojekttől jelentős mértékben eltérő funkció realizálására számítógépes szakemberekből, statisztikusokból, jogászokból, oktatásszociológusokból álló szakkuratorium állt fel a projektfeladat megvalósítására.

A tág területeket felölelő témát szűkítve a "Magyarországon fellelhető általános és középiskolai tantervek ... egységes információs rendszerbe illeszthető számítógépes adatbázisban történő leírására" írt ki pályázatot az 5. alkuratorium 1992. szeptemberében. Erre a kiírásra 20 pályázat érkezett, közülük **egy**et tartottak a szakemberek a legmegfelelőbbnek arra, hogy a pályázati célkitűzést realizálni tudja. Az elfogadott pályázat szoftvere segítségével maguk a tantervfejlesztők viszik majd be a rendszerbe (egységes adatbázisba) saját tanterveiket. Az ehhez szükséges ismereteket tanfolyami keretben fogják elsajátítani.

Az alkuratorium megbízásából a Programiroda levélben kereste meg a kísérleti, alternatív programmal dolgozó általános és középiskolákat (összesen 56-ot), amelyek közül 25-öt kér fel az alkuratorium az induló - ún. "pilóta" - programban való közreműködésre. Visszajelzés eddig 21 iskolából érkezett.

1. Igény

a.) Az információ kapcsolatot hozzon létre

A képzés rendszerére vonatkozó információ kapcsolatot hoz létre a különböző szerveződési szintek között. Szerveződési szintet jelent pl. az iskola, az önkormányzat, a regionális központ, a minisztérium, a kormányzat, a nemzetközi fórum. A konkrét formát öltő adat ezért különböző szinten lehet hatékony.

Az iskolákról keveset tudunk. Igaz ugyan, hogy a legfontosabb mutatókról van benyomásunk, ismereteinket mégsem fogalmaztuk meg a nemzetközi szervezetek informatikai igényeinek megfelelően. Pénzügyi szempontok is sürgetik, hogy az egész iskolarendszert illetően mind az önkormányzat, mind a kormányzat döntések meghozatalát szolgáló, egyre több szempontból felhasználható információval rendelkezzen.

Az is igény, hogy az egyes területek konkrét munkája és a minisztérium irányító munkája igazi kapcsolaton alapuló legyen. A kapcsolatok adatszerűségének fokát lehet növelni.

b.) Az információ a szükséges mértékben legyen részletes

Részletesebb ebben az esetben az az információ, amelyik a társadalom egyes tagjaira vonatkozik, s összefogó jellegű az, amelyik az egész társadalmat jellemzi.

Az ország egészét jellemző adat összefogó jellegű, az egyes iskolák azonban a gyermekekre jellemző adatokkal is rendelkeznek. Az önkormányzatok gondjai közé pl. az iskolák működtetése tartozik, a kormányzat azonban a képzés egész rendszerére

vonatközön rendelkezheth. Egy-egy régió jellegéből következően más feladatot old meg, a minisztérium azonban valamennyi régió egészét tekintheti át.

2. A felhasználás jellege

Egy adott állapot jellemzésekor sokféle szempontunk lehet. Alapvetően azonban legalább kétfélét elkülöníthetünk egymástól. Az egyik módon *adott struktúra működésével* hozzuk kapcsolatba, a másik mód szerint *új helyzet kialakítására* törekszünk.

Ahhoz, hogy egy iskola, mint intézmény jól működjön, az intézmény struktúráját leíró adatok használatára törekszünk. Tudnunk kell a benne dolgozók számát, a tantermekeket karban kell tartani, üzemeltetni kell a fűtőberendezést stb. De nem hanyagolható el az sem, hogy miközben az iskola a megszokott módon működik, új feladatok megoldására is alkalmassá kell, hogy váljon, pl. a korszerű, új képzésnek is otthona legyen.

3. Fejlesztési feladat

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium lehetőségei szerint a Pedagógus Szakma Megújítását szolgáló projekt pályázati rendszerben kívánta megadni a legjobb pályázónak azt a lehetőséget, hogy a közoktatás információs bázisa egyik lehetséges elemét kifejlessze.

A PSZM Projekt 5. alkuratóriumának egységes döntése alapján az iskolai élet középpontjában lévő, tanári munkát közvetlenül szolgáló tantervi segítségnyújtást tűztük ki célul. Ennek megfelelően a *tantervek egységes adatbázisba rögzítését* olyan módon kívánjuk megoldani, hogy az a gyakorlatban a hozzáférés szerint mindenkinek információt adjon, amikor az önállóbb tantervkészítés és az iskolastruktúra változásának szakasza érkezik el.

Várható az egyes iskolák autonómiájának a növekedése. Ha a központi irányítás inkább csak elveket és általános követelményeket fogalmaz meg, a képzés egész rendszerében fokozottabb mértékben szükséges az egységesség, az összehasonlíthatóság lehetőségének a megteremtése. A tanárok, a diákok, a tananyag állandó változásban van, sohasem „csak megtanulunk” valamit. Ennek a *változásnak sarkalatos pontját képezi a tantervi változás.*

4. A projekt menete

Valamennyi iskola bekapcsolódását előkészítendő az iskolák kisebb körén belül (25 helyen) a tanterveket a PROFIL (Mentor termék) szoftver segítségével megfelelő struktúrában az egyes iskolák saját szakemberei viszik fel. A szükséges ismereteket tanfolyamon tanítjuk be. Az iskolák jelentkezését várjuk a programirodán.

Az első fölviteli fázist követően a fölvivő szakemberek tapasztalatai alapján a PROFIL/szoftver továbbfejlesztésére kerül sor abban az értelemben, hogy a felmerült új igényeknek is megfeleljen. Alapvető célkitűzésünk, hogy azt a lehetőséget teremtsük meg, ami a moduláris felépítésű tananyag minél személyesebb kialakítását és alkalmazását szolgálja.

A termékként megjelenő, adatszerűen tárolt tantervek hozzáférhetőségét azzal is növelni kívánjuk, hogy *azokat összehasonlítható formában, kiadványban tesszük közzé.*

A tantervi feldolgozás különböző mélységű lehet, ezért akik a meglévő tantervek struktúrállását végzik, hogy a gépi feldolgozás számára előkészítsék anyagaikat, több

lépésben oldják meg majd a feladatot. Az iskola valamennyi tanterve alapján a képzés helyi arculata rajzolódik ki. Az egyes iskolák *munkájába könnyen beletekinteni, abból tanulni csak akkor lehet, ha mindenki egységes módon teszi hozzáférhetővé saját anyagát.*

A projekt egyik eredménye az is, hogy kellően nagyszámú bekapcsolódó esetén hitelesebb kép alakul ki az országban folyó munka hagyományos és kísérleti formájáról. Lehetővé tesszük, hogy *a fejlesztések mások tapasztalatára alapulva is folytatódjanak.*

Minthogy jelen pillanatban nem áll módunkban a gépparkok jelentős fejlesztése, a tartalmi fejlesztésre irányítjuk figyelmünket. A korszerű technikai lehetőségek gyorsan változnak, s bármilyen gépeink is lennének, akkor is kérdéses volna, hogy mit csináljunk velük, milyen módon dolgozzuk fel adatainkat. A feldolgozáshoz szükséges eszközök a projekt rendelkezésére állnak.

Az iskolák szabad bekapcsolódása hasonlítható ahhoz a helyzethez, amelyben a postás meghozza a levelet és bedobja a postaládánkba, de tőlünk függ, hogy kivesszük-e a levelet, elolvassuk-e, válaszolunk-e rá.

5. A projekt továbbépítése

A tantervek leírása, fejlesztése a képzési folyamat egyik kulcseseménye. Valamennyi informatikai fejlesztés, ami az iskolai életre vonatkozik, innen nyeri erejét. A továbbiakban azonban csak a tantervek egységes információs rendszerbe illesztése ad kellő alapot, hogy valamennyi terület szervesen alakuljon ki a képzés helyein. Ilyen területek között tartjuk számon pl.: demográfiai, szociológiai, oktatásadminisztrációs, iskolai adminisztrációs, szakirodalmi, jogi, nyilvántartási, hiányzási, vizsgatervezési, kollégiumi, munkaügyi, eszközfejlesztési, erőforrásgazdálkodási, tevékenység-szervezési témaköröket. Csak a kellő figyelem és tudás hozhatja meg a projekt továbbépítését a gyakorlatban. Remélhetőleg a személyes fejlődést szolgálja majd a képzés információs rendszere akkor, amikor tanítani tudó és tanulni vágyó, tanár és diák együtt halad az átadhatóból és továbbfejleszhetőből a felfogott és továbbfejlesztett felé. Az információ csupán elengedhetetlen alap a helyes cselekvéshez, a lényeg mindig rajtunk múlik.

CZAKÓ KÁLMÁN DÁNIEL
az 5. alkuratórium elnöke

A Pedagógus Szakma Megújítása Projekt Szervezeti és Működési Szabályzata

Budapest, 1992

Általános rendelkezések

I.

A művelődési és közoktatási miniszter 80.183/1999.XVIII. sz. rendelkezése 200 millió Ft fejlesztési előirányzat MKM költségvetésben történő elkülönített kezelését hagyta jóvá a

Pedagógus Szakma Megújítása

(a továbbiakban PSZM) Projekt szakmai programjainak (alprojektjeinek) 1992. évi